

QUI TANT TIVA FA DOS CAPS

(Continuació.)

ESCENA X

GORSKI, VERA y Mlle. BIENAIMÉ. Mlle. Bienaimé s' asseu á la esquerra y's posa á brodar tota atrafegada. Vera al piano, Gorski s' hi acosta poch á poch y diu, després d' un curt silenci:

- GORSKI. Què es aixó que toca, Vera Nicolaeuna?
VERA. (*sense mirarsel.*) Una sonata de Clementi.
GORSKI. Deu meu, quina velluria!
VERA. Sí, molt vella y molt pesada.
GORSKI. Donchs, per qué l' ha escullida? Y *yaya* un capricho d' assentarse al piano... No's recorda que m' havia promés de venir al jardí ab mí?
VERA. Donchs miri, precisament toco per no anar á passeig ab vosté.
GORSKI. Y per qué aquest rigor tan repentin? Per quina rauixa?
Mlle. BIEN. Ay, senyoreta, que lleig es aixó que toca.
VERA. (*alt.*) Be ho sé prou. (*á Gorski.*) Escolti,
 Gorski, ni per hábit, ni per gust, soch capricho

xosa ni coqueta; soch massa séria per aixó. Vosté sab perfectament que no 'm faig la capritxosa en aquest instant... sino qu' estich enfadada.

GORSKI. Y per qué?

VERA. Vosté m' ha ofés.

GORSKI. Jo l' he ofesa, jo?

VERA. (*desxifrant encara la sonata.*) Al menos hauria pogut triar mellor confident. Encare no entro al menjador, que l' senyor... senyor... Cóm se diu?... El senyor Moukhine, ve y 'm diu que la meva rosa, ja probablement deu haver arribat al seu destí... Després, veyent que jo no responía á las sevas amabilitats, s' ha posat tot d' un cop, á elogiar á vosté; pero ab tan poca trassa... Per qué 'ls amichs ne tindrán tan poca al alabarse 'ls uns als altres? En general, ha pres un ro tan misteriós, ha volgut dar tanta discreció al seu silenci, m' ha mirat ab tant de respecte y compassió... que, *vamos*, no 'l puch sofrir...

GORSKI. Y qué 'n deduheix vosté de tot aixó?

VERA. N' en trech que en Moukhine té l' honor de rebre las confidencias de vosté.

(*Se posa à tocar ben fort.*)

GORSKI. D' ahont ha tret vosté aixó? Ni qué li puch haver dit?

VERA. Qué ho sé jo?... Que vosté m' ha fet l' amor, que s' ha divertit ab mí, que 'm fará bojejer, que li serveixo de joguina. (*Mlle. Bienaimé te un atach de tos seca.*) Qué té mademoiselle. Per qué tus aixís?

MLLE. BIEN. Res, res... No ho sé... Aquesta sonata deu ser ben difícil.

VERA. (*à mitja veu.*) Qué 'm fastidia aquesta dona! (*à Gorski.*) Per qué calla are?

GORSKI. Estich pensant en si es veritat que m' he portat malament ab vosté. Confesso que sí: la llengua es la meva perdició. Pero 'escolti, Vera... Se recorda d' aquell poema de Lermontof que li llegia ahir? No té present aquell tros ahont el poeta descriu

una guerra desenfrenada entre l'amor y l'odi?
(*Vera aixeca poquet á poch els ulls*) Pero ay;
que si 'm mira aixís no podré pas seguir...

VERA.
GORSKI.
VERA.
GORSKI.

(*sacudint las espalles*) Donchs no segueixi...
Escolti... Li dich francament, que tinch por de
deixarme emportar per aquest encís involuntari
que vosté 'm causa y que no puch amagar...
Prou m' esforso per sustraremen per tots los
medis, tentli discursos, fent brometa, esplicant
cosas... Però lo que faig es rapapiejar com una
vella...

Y per qué tant d'esfors? Quí 'ns priva de quedar
tan amichs com abans? Per ventura no 'ns po-
dém tractar ab senzillesa y naturalitat?

Ab senzillesa y naturalitat!... Aixó pla es fácil
de dir. (*ab fermesa*) Donchs be! sí; m' he
portat malament ab vosté, li demano perdó. Jo
he dissimulat y dissimulo encare... Pero li asse-
guro Vera, que siguin els que vulguin el meus
sommis y projectes de quan no la tinch devant,
á la menor paraula de vosté se 'm dissipan y
sento... no se 'n rigui... que las sevas gracies me
fascinan.

VERA.
GORSKI.

(*parant, poch á poch, de tocar.*) Ahir á la nit
ja 'm va dir lo meteix...

Es qu' ahir me passava lo meteix. Decidida-
ment, renuncio á bromejar ab vosté.

VERA.
GORSKI.

Ah! Veu com jo tenia rahó?

Vosté dirá. Pero en fí, vosté ha de saber que no
la vaig pas enganyar quan li deya.....

VERA.
GORSKI.

(*interrompintlo.*) Que jo li agradava... No fal-
taría sino aixó!

(*enfadat.*) Avuy la veig desconfiada com un
usurer de setanta anys.

VERA.
GORSKI.

Vol que toqui aquella mazurka que li agrada
tant?

No m' atormenti més, Vera, no m' atormenti...
Li juro que...

VERA.
GORSKI.

(*ab alegria.*) Donchs be! Dónguim la má. Ja 'l

perdono. (á *Mlle. Bienaimé*.) Mademoiselle, are fem las paus.

Mlle. BIEN. (*fingint sorpresa.*) Donchs, que havían renyit? **VERA.** Sí, una mica! (*á Gorski.*) Donchs be. Vol que toqui la seva mazurka?

GORSKI. No, qu' es massa trista. S' escapa d' ella com una dolorosa aspiració á regions llunyanas, y li asseguro que 'm trobo molt be aquí. Toqui alguna cosa alegre, brillant, viva, qu' es reflecti y relluheixi al sol com un peix á l' aygua... (*Vera se posa á tocar un wals brillant.*) ¡Deu meu, qu' amable qu' es! Vosté meteixa 'm sembla un peixet d' aquells tan bonichs per dins d' un regaret transparent.

VERA. (*després d' un curt silenci.*) Díguim, Gorski: ¿per qué M. Stanitzine no acaba mai de pensar las cosas?

GORSKI. Probablement perque las deu pensar massa.

VERA. Qu' es dolent! Dónchs, no es tonto. Es un jove excelent. Jo l' estimo molt.

GORSKI. Un home molt guapo y bon mosso.

VERA. Si... pero ¿per qué l' engabanya tant la roba? No respón? En qué pensa?

GORSKI. Somiava... m' imaginava un niuhet, no aqui, en aquest país gelat nostre, sino lluny, lluny, en un recó bonich del Mitjdía.

VERA. Are meteix deya que no se 'n volía anar lluny. No vull anarhi sol... Ni una ànima al nostre voltant; de quan en quan puja del carrer lo ressó de paraulas extrangeras; la finestra, oberta de bat á bat, deixa passar la fresca marinada que ve del mar... La cortina blanca s' infla com una vela... La porta dona á un jardí, y, á l' entrada, á l' ombra trasparent de l' eura...

VERA. (*ab emoció.*) Ah! ¡donchs vosté es poeta! **GORSKI.** Deu me 'n presservi! No faig més que recordar. **VERA.** Son recorts?

GORSKI. De la naturalesa... sí; lo demés... tot lo demés... vosté no m' ha deixat acabar, es sols un somni.

VERA. Los somnis, en el mon de la realitat, no solen cumplirse.

GORSKI. Quí li ha dit aixó? Mlle. Bienaimé? Deixi, per mor de Deu, á las solteronas de quaranta cinc anys y als jovencels linfàtics, aquestas veritats de la sabiduría mundana. La realitat!... pero, iquina es la imaginació, per ardent, per creadora que sigui, que pugui igualar la realitat?.. Hi ha ostrera al mar, qu' es mil vegadas més fantástica que tots els qüentos de Hoffmann! Quina es l' obra poètica que 's puga comparar... á n' aquell roure que 's veu allá al jardí?

VERA. Estich disposada á créurel, Gorski!

GORSKI. Creguim, la felicitat més gran que puga concebir la capritxosa imaginació del home ociós, no té comparació ab aquesta beatitud á que pot ell arribar... tan solzament conservi la salut, la desgracia no 'l persegueixi, no li posin los bens al encant y, en fí, si sab ell meteix lo que vol.

VERA. No més aixó!

GORSKI. Y nosaltres... pero jo, jo soch jove, soch lliure y no tinch els bens embargats.

VERA. Pero vosté no sab lo que vol!...

GORSKI. (sériament.) Prou que ho sé.

VERA. (ficsantlo.) Be, donchs, si he sab, díguiho.

GORSKI. Ab molt gust; vull que vosté...

(*Un criat anuncia al senyor Uladimir Petrovitch Stanitzine.*)

VERA. (aixecantse depressa.) No, en aquest moment, jo no 'l puch veure... Gorski, me sembla que finalment l' he comprés... En lloch meu, rébil vosté, m' entén?... ja que tot está decidit...

(*Fuig cap al saló.*)

MILLE. BIEN. Bo! ¿era se 'n va? Qu' es bojeta!

(*S' aixeca y se 'n entra també al saló.*)

ESCENA XI

GORSKI, sol.

Ahont hem arribat, Eugeni? Casament fet?... «Me sembla que finalment l' he comprés...» Vetaquí ahont ella vol arribar... «Ja que tot está decidit!» No, no, are, en aquest moment, ja no la puch sufrir! Ay!... ¡Que *fanfarría* soch! tant que m' he envanit devant d'en Moukhine y vetaquí qu'are... De quina rauixada poética m' he deixat emportar! No 'm faltava més que la frase sacramental: «Parlin á la mamá.» Pse!... Quina situació més ridícula! Oh! ¡me n' haig de surtir d' un modo ó altre! En Stanitzine vé d' alló més be... Destí, destí, ¿dígam, per favor, si 'm prens per joguina ó si 'm vols ajudar?

ESCENA XII

GORSKI, y STANITZINE. Entra Stanitzine vestit ab elegancia. Lo sombrero á la má dreta y á l'esquerra un paquet de bonbons. Té l' semblant agitat. Al veure á 'n en Gorskí's para de sobte y 's sofoca. Gorski corre á abrassarlo.

GORSKI. Qué tal, Uladimir? Quína alegría tinch de véurel!...

STANITZINE. Y jo... també... Com está?... Fa molt temps qu' es aquí?

GORSKI. Desde ahir, Uladimir.

STANITZINE. Están bons tots?

GORSKI. Toithom, sense excepció, desde Mme. Libanof al gosset que vosté va regalar á Vera Nicolaeuna... Y vosté, cóm ho passa?

STANITZINE. Bé... Gracias á Deu... Ahont es ella?

GORSKI. Al saló... jugant al bóstón.

STANITZINE. Tan dejorn!... Y vosté?

GORSKI. Jo m' estava aquí, com pot veure. Qué porta, qué porta? Algun regalet potser?

STANITZINE. Sí, l'altre dia la Vera me'n demanava y... he fet venir bonbons de Moscou.

GORSKI. De Moscou?

STANITZINE. Es d' hont son mellors... Pero ahont es la Vera?

(*Deixa 'l sombrero y 'ls bonbons demunt la taula.*)

GORSKI. Crech qu' al saló, á veure com jugan al bóstón.

STANITZINE. (*llensant una llambregada al saló.*) Quí es aquella cara nova?

GORSKI. Que no 'l coneix? Es en Moukhine.

STANITZINE. Ah! sí.

GORSKI. Donchs, que no hi entra á la sala? Me sembla que vé un poch agitat, Uladimir.

STANITZINE. Ca! no es res. El camí ¿sab?... la polsaguera, potser el cap, que...

(*Se sent un gran esclat de riure dins del saló.*

Toithom crida: «Quatre postas.» La veu de Vera: «El felicito, Moukhine.»)

GORSKI. Donchs, per qué no hi entra?

STANITZINE. Francament, Gorski, es que voldría dir dues paraulas á la Vera.

GORSKI. A solas?

STANITZINE. (*titubejant.*) Sí, anch que no sigui sino dos mots. Jo hauria volgut que... are, durant el dia... Vosté meteix sab...

(*S' encamina timidament cap á la porta quan, tot d'un plegat, se sent que Mme. Libanof diu: «Es vosté, Uladimir? Deu lo guard, entrí... entrí.» Ell hi va.*)

ESCENA XIII

GORSKI sol.

Malviatje jo mateix! L'aburriment y la rabia s'apoderan de mí. Qué'm passa, donchs, per dins, Deu meu? Per qué he sentit de repent un goig tan amarch, y per qué, totseguit, com un estudiantet, are tindría ganas de moure bronquina á tots els que'm rodejan y de móuremen fins á mí mateix? Si de cas no estich enamorat, qué vol dir aixó? Casarme? Nò, per més que diguin, jo no'm casaré, y molt menos d'aquest modo, com obligat per la por. Lo qu'es jo no'm deixo pas posar entre la espasa y la paret. Bé, y anch que fos? No podría per ventura, sacrificar, llavors, la meva vanitat? Qu'ella surt ab la seva... Que Deu la beneheix! (*S'atansa al billart á fer corre las bolas.*) Potser pera mí, fora millor que's casés... Pero nò; quin absurdo!... Llavors sí que ja no la podría veure més. (*Torna á fer rodar las bolas.*) Consultém la sòrt... Si faig carambola .. Eb... y are! quína criaturada, Senyor! (*Llensa'l taco, s'acosta á la taula y pren un llibre.*) Qu'es aixó? Una novela russa! Ah! A veure qué diu la novela russa? (*Obra'l llibre al atzar y llegeix:*) «Quí ho creuria! Encare no fa cinch anys que son casats, y heus aquí ja á la moguda y simpática María transformada en una María Bogdanouna, feixuga y xafardera. Las sevas aspiracions, los seus somnis, qué s'han fet?...» Oh, senyors novelistas! De aixó, de aixó us planyeu? Qué té d'estrany que l'home s'envelleixi, s'engruixeixi y s'embruixeixi? Encare lo més trist es que las aspiracions

y 'ls somnis continuin, que 'ls ulls no perdin el brill, que la cara conservi sa frescor y que 'l marit ja n' estigui fins al cap de munt. Y cóm no? Per ventura hi ha qui, abans de casarse, no se 'n hagi ja cansat alguna vegada?... Ah! ja 'ls tením aquí... Be, vaja, fémloshi lloch. (*Se 'n va al jardi.*)

ESCENA XIV

STANITZINE y VERA. Al mateix moment en que Gorski surt tot depressa, Vera y Stanitzine compareixen á la sala.

VÉRA. (*á Stanitzine.*) Y are, qué es aixó? Sembla que en Gorski fuig al jardí.

STANITZINE. Sí, senyoreta... Es que, es que, tinch de confessar... que jo... li he dit que... que disitjava parlar á solas ab vosté... No més dues paraulas.

VÉRA. Qué! Aixó li ha dit?... Y ell qué li ha respot?

STANITZINE. Ell? Ré.

VÉRA. Pero, per qué tantas precaucions? Sab que 'm sorprén? Abir ja no vaig compendre prou be lo que vosté 'm deya en la carta.

STANITZINE. Veurá, Vera, dispensim l' atreviment, fassim el favor... Ja sé que no só digne... (*Ella se 'n va á la finestra, ell la segueix.*) Veurá, se tracta de... que... que... ja... ja... m' he decidit á demanar la seva má. Prou sé, Deu meu, que no só digne de vosté. Per ma part es ben cert que... Pero vosté ja fa temps que 'm coneix... Si la meva idolatría... si toi aquell afany de satisferli 'ls més petits desitjos... si tot aixó... Perdonim la temeritat, li demano per favor... Jo sento... (*Se queda sens paraula. La noya li entrega silenciosament la má*) Oh! Es possible?... Es possible?... Realment podré esperar?...

- VERA. Vosté no m' ha comprés, Uladimir
 STANITZINE. En aquest cas... segurament... Perdoni... Pero
 permetim que li demani una gracia Vera Nico-
 laeuna: no 'm privi del gust de véurela de tant
 en tant... Li asseguro que no n' abusaré... Si
 fins un altre, un preferit de vosté!... Li asseguro
 que sempre veure ab gust á qui la fassi ditzosa.
 Jo 'm regonech verdaderament indigna de...
 Vosté sens dubte té rahó.
- VERA. Donguim temps per pensarmhi.
- STANITZINE. Cóm?
- VERA. Sí, déixim un instant... nos tornarém á veure y
 'n parlarém.
- STANITZINE. Sigui la qu' es vulga la seva resolució, ja ho sab,
 l' acataré á ulls cluchs.

(Saluda y se 'n torna al saló.)

ESCENA XV

VERA y GORSKI

- VERA. (*Cridant de des la porta del jardi.*) Gorski!
 Gorski!...
- GORSKI. Que 'm crida?
- VERA. Digui: vosté sabía que 'n Stanitzine me volía
 parlar á solas?
- GORSKI. Sí, ell m' ho ha dit.
- VERA. Y sabía per qué?
- GORSKI. Ben de cert, nó.
- VERA. Me vol demanar.
- GORSKI. Y qué li ha respost vosté?
- VERA. Jo, res.
- GORSKI. No si ha oposat?
- VERA. Li he demanat que s' esperés.

GORSKI. Quina intenció té vosté?

VERA. Per qué, Gorski? Donchs qué li passa? Per qué 'm mira ab aquesta fredor? Ab aquesta distracció? Qué vol dir aqueixa rialleta que se li dibuixa als llavis? No sab que compto ab vosté per rebre un consell, que li allargo la mà...

GORSKI. Perdonim, Vera; de vegadas m' agafan unes coses... M' he passejat pel sol sense ré al cap y... Vaja, no se 'n rigui... Potser la meva emoció vé d' alló... Es á dir que 'n Stanitzine se vol casar ab vosté y vosté 'm demana un concell! Donchs jo... jo li haig de preguntar á vosté quína opinió té de la vida de familia en general. Pera mí se la pot comparar ab la llet ben pura; pero la llet se torna ben aviat agra.

VERA. No l' entenç pas, Gorski. Encare no fa un quart, que aquí, en aquest meteix lloch (*senyallant el piano.*) s' en recorda? era aixís que vosté 'm parlava? y aquets pensaments se 'n duya al deixarme? Qué li agafa, donchs? Bah, vosté's burla de mí! Però ab quin dret? Quin motiu li he dat jo?

GORSKI. (*ab amargura.*) Li asseguro, que ben lluny de mí el desitj de burlamen.

VERA. Donchs, com m' esplica aquest canvi repentin? Perque ja no l' arribo á comprender. Díguiho, díguiho vosté meteix. A vosté, jo, no l' he tractat sempre ab tota la franquesa d' una germana.

GORSKI. Vera, jo...

VERA. O be potser... mirí lo que 'm forsará á dir... es que 'l Stanitzine li ha arribat á inspirar... Cóm ho diré jo?... Gelosía, tal vegada?

GORSKI. Y per qué nó?

VERA. Oh! Massa sab vosté que... Mes, per ventura sé jo lo que vosté pensa de mí?... Lo que vosté meteix realment sentí?

GORSKI. Vera, crech de debó que valdría més qu' estiguessim una temporada sense veutens.

VERA. Qué diu? Qué vol dir ab aixó?

GORSKI. Las nostras relacions son tan estranyas... Estém

destinats á no comprendrens, á darnos torment l' un al altre...

VERA.

A no comprendrens?... Quí 'n té la culpa? No m'he presentat sempre tal com soch? Y per ventura he mostrat may la més petita afició á barallarme? No he declarat sempre ben clar el meu pensament? M' ha vist may desconfiada? Gorski: si 'ns hem de separar, separemnos al menos com bons amichs.

GORSKI.

VERA.

Y un cop separats, vosté no pensará més ab mí? Vosté lo que vol es una declaració meva. No tinch la costúm de mentir ni d'exagerar. Donchs bé: ab tot y las sevas estravagancies, vosté m' atrau y... ja está tot dit. Are, aquesta afecció pot creixer ó no passar de aquí: aixó depén de vosté... Veli-aquí !o que 'm passa... Però y vosté... vosté, díguim d' una vegada qué pretén, qué pensa?

GORSKI.

Escóltim Vera Nicolaeuna, Deu Nostre Senyor á vosté l' ha dotada expléndidament. Ja de petita, ha viscut y ha respirat en plena llibertat. La veritat es á l'ànima de vosté lo que llum als ulls, lo que l'ayre als pulmons... Vosté fixa decidida la mirada al seu voltant y vá endavant sempre, sense por, fins coneixent ben poch la vida, perque la vida no té ni tindrà mai obstacles pera vosté; pero per mor de Deu, no exigeixi igual coratje d' un home capficit é indecis com jo, de un home tan culpable ab sí meteix, que 's recrimina y ha de recriminarse continuament... Oh, no 'm vulgui, nó, arrancar aqueixa última y decisiva paraula, que si no goso á pronunciar en vèu alta devant de vosté, es, potser perque me l' he dita mil vegadas á mí meteix. Li repetesch, Vera: sigui indulgent ab mí, ó treguim de devant seu per sempre més... Però nó, esperí una mica més...

VERA.

GORSKI.

Gorski! El puch creure? Díguimho. Lo creuré de debó? Me 'l puch pendre en serío á la fí? (*ab un gesto involuntari.*) Deu ho sab!

- VERA. (*després d' un moment de silenci.*) Reflexioni y donguim un' altra resposta.
- GORSKI. Quan no he reflexionat, es quan mellor responch.
- VERA. Bah! es més capritxós qu' una nena.
- GORSKI. Y vosté terriblement penetrant... Però perdonim... Me sembla qu' he dit: esperis. Aquesta malehida paraula se m' ha escapat dels llabis (*tornantse roja.*) Ah, sí? Gracias per la seva franquesa.

(*Gorski va à respondre, però la porta del saló s' obra y entran tots, menos Mlle. Bienaimé.*)

ESCENA XVI

GORSKI, VERA, Mme. LIBANOF, BÁRBARA, TCHOUKHA-NOF, MOUKHINE y STANITZINE. Mme. Libanof du el semblant alegre y va de brasset de Moukhine.

- MME. LIB. Creuria Gorski, qu' hem arruinat completament al senyor Moukhine... Tal com li dich! Però qui jugador més tremendo!
- GORSKI. Ah! No 'l creya pas tan aficionat al joch.
- MME. LIB. (*assehentse.*) No podrían anar á passeig, ara? (*dissimulant l' enfado, acostantse á la finestra.*) No gayre. Comensa á ploure.
- BÁRBARA. Lo barómetro ha baixat molt, avuy.
- (*Sentantse un xich enrera de Mme. Libanof*)
- MME. LIB. Realment. Quina aburrició! Donchs bé; haurán d' organizar alguna cosa: Gorski y, vosté, Uladimir, cuydinsen.
- TCHOUK. Hi há algú que 's vulgui batre ab mí al billari? (*Ningú respón.*) O bé algú, que vulgui beure una copeta d' anís? (*Nou silenci.*) Essent

aixís, me 'n hi vaig tot sol y beuré á la salut de tots vostés. (*Se 'n rá.*)

MME. LIB. Donchs, qué fan? *Vamos*, Gorski, pensi alguna cosa.

GORSKI. Vol que li llegeixi l' introducció de l' Historia Natural de Buffon?

MME. LIB. Ay, que bromista!

GORSKI. Resignemnos, donchs, á jugar á prendas.

MME. LIB. Com vulgui. Jo no ho deya pas per mí; el Ma-jordom me deu esperar ja al despaig. No hi es ja, Bárbara?

BÁRBARA. Segurament hi deu ser.

MME. LIB. Vesho á veure donchs, estimadø. (*Bárbara se 'n rá.*) Vera, filla meva, acóstat una mijca. ¿Per qué estás tan groga, avuy? ¿Que no 't trobas bé?

VERA. Sí, mamá.

MME. LIB. Mellor, donchs. (*A Stanitzine*) Ah, Uladi-mir: no 's descuydi pas de cridarme; quan se 'n vagí li haig de fer un encárrerch. (*A Vera.*) Es tan complasent!

VERA. Mellor qu' aixó es, mamá: excelent es.

(*Stanitzine somriu tot triomfant*)

MME. LIB. Qué mira ab tanta atenció, vosté, Moukhine? Aquestas vistas d' Italia.

MOUKHINE. Ah, sí! Jo las vaig portar... Oh! l' Italia!... Aquell *Lago Maggiore!* Quína poesía!

(entrant.) Agna: en Fedote ja ha arribat.

MME. LIB. (aixecantse.) Molt bé. Y 'l degá dels pagesos també?

BÁRBARA. Sí, també hi es.

MME. LIB. *Vamos*, donchs, *passiho bé, jovenalla*. Gorski: los hi confío. Que 's diverteixin... Miri, la Mamzel ja vé á ajudarlo. Anémnosen Bárbara.

(*Ab dues se 'n van, los altres restan silenciosos una estona.*)

(*Acabarà.*)

HO PODRÍA DEDICAR
AL MUNDO UNA PÁGINA
DE TANTAS PÁGINAS
QUE ME DAN DE VIDA.

¿Per qué busco assedegat
en la font aubriagarme
hont l' excepticisme bort
á dolls sempre, sempre raja
enmalaltint mon esperit,
ab begudas tan amargas?

¿Per qué deixo de mon cor
ensenyorirsen la flama
del amor que tan sols viu
aferrat á la carnassa,
com parássit que tan sols
sent lo goig de cosas vanas?

¿Per qué tan lleugerament
vaig de ma Pátria allunyantme
traspassant serras y valls
muntat sobre de las alas
de ma pensa que no sent
sino d' or la set avara?

Perque no crema en mon pit
de la Fé la ardenta flama,
no sento del sant amor
las tan dolsas bategadas
y mon cor fins ha oblidat
lo sentiment de la Pátria.

M. G.

QUI TANT TIVA FA DOS CAPS

(Acabament)

ESCENA XVII

Mlle. BIENAIMÉ, GORSKI, VERA, STANITZINE
y MOUKHINE

- Mlle. BIEN. (*ab quedat*) Bé, qué farém?
MOUKHINE. Sí, qué hem de fer?
STANITZINE. Aquesta es la cuestió.
GORSKI. Aixó, ans que vosté, ja ho va dir Hamlet. (*Animanse tot d'un plegat.*) A veure, á veure...
Mirin com plou! Qué'n treurém de quedarnos
aixís, ab los brassos plegats?
STANITZINE. Jo estich disposat á... Y vosté, Vera?
VERA. (*que s'ha estat molt quieta tota aquesta estona.*)
Jo també. Vostés dirán.
STANITZINE. Donchs ja ho tením bé.
GORSKI. Jo proposo que comensém per sentarnos á la
taula.
Mlle. BIEN. Oh! perfectament!

- GORSKI. No es veritat? Cadascú escriurá en un paperet lo seu nom, y 'l designat per la sòrt, ens contarà un cuento inverossímil y fantástich, que podrá treure ó bé de la seva propia historia, ó bé de la dels altres, ó, en fí, de la que vulgui. Llibertat complerta, com diu Mme. Libanof.
- MOUKHINE. Pero quína mena de cuento?
- GORSKI. Lo que vulgui. No li sembla, Vera?
- VERA. Per qué no?
- (*Tothom s'asseu. Gorski escriu los noms en paperets, que, després va plegant.*)
- MOUKHINE. (á Vera) Qué pensativa está avuy, Vera!
- VERA. Cóm sab que no estich igual que 'ls altres dias, si avuy me veu per primera vegada?
- MOUKHINE. (somrient.) Oh! Per qué no sería possible que sempre estés aixís.
- VERA. (un xich enfadada.) De veras? (á Stanitzine.) Los seus bonbons son riquíssims, Uladimir.
- STANITZINE. M'en alegro. Si 'n vol més?...
- GORSKI. (barrejant los paperets.) Ja está arreglat. Are, quí 'ls treurá? Ho vol fer Mamzel?
- M'LLE. BIEN. Oh! ab molt gust! (Ne pren un ab ceremonia y llegeix:) «Stanitzine.»
- GORSKI. (á Stanitzine.) Vaja, còntins alguna cosa, Uladimir.
- STANITZINE. Pero qué volen que 'ls hi contí?
- GORSKI. Lo que vulgui. Pot dirò tot lo que li passi pe'l cap.
- STANITZINE. Pero si no se m' acut res?
- GORSKI. Bah! Qu' es pesat aixó!
- VERA. Trobo qu' en Stanitzine te rahó... Cóm pot un de repent?...
- MOUKHINE. (totseguit) Só del parer de vosté.
- STANITZINE. A veure, donguins l'exemple, Gorski. Comensi vosté meteix.
- VERA. Sí, que comensi.
- MOUKHINE. Que comensi, que comensi.
- M'LLE. BIEN. Sí, sí, comensi, senyor Gorski.
- GORSKI. Ho volen de totas passadas? Donchs ab molt gust. Comenso. (estossegat.) Hem, hem!

MILLE BIEN. Ayl ayl que riurém.

GORSKI. No ríguin ans d' hora... Are, c'scoltin. Un cert baró...

MOUKHINE. (interrompintlo.) Tenía un capricho.

GORSKI. No; tenía una filla.

MOUKHINE. Bé, casi, casi es lo meteix.

GORSKI. Mare de Deu qu' agut qu' estás, avuy! Donchs, sí, un cert baró tenía una filla única: la tal filla era molt guapa, el seu pare l' estimava moltíssim, ella també al seu pare, y tot anava d' alló meller. Pero, heus aquí, qu' un dia, la filla del baró's persuadí de sobre de que la vida, en el fondo, es molt poch divertida. Y ja me la teniu que comensa á aburrirse, que plora y s' enmalalteix... La seva cambrera cuya ta á avisar al pare. El pare arriba, mira, roda'l cap, s' entorna poch á poch, crida al seu secretari y li dicta tres cartas pera tres joves de l' antiga noblesa y de bona figura. L' ensendemá, los tres joves compareixen, l' un darrera l' altre, ab gran reverència, devant del baró. La filla, la baronesa, torna á alegrarse com abans—ab més sal encare qu' abans—y examina ab atenció als tres pretendents, perque l' baró era un diplomàtic y aquells joves eran pretendents.

MOUKHINE. Quín modo d' entrar en detalls!

GORSKI. Y quin mal hi veus?

MILLE BIEN. Es clar; déixinlo dir.

VERA. (fixant á Gorski.) Continúhi.

GORSKI. La filla del baró té, donchs, tres pretendents. Quín triará? El cor es qui pot respondre meller á la pregunta... però quan el cor balanseja?... La filla del baró era espavilada y tuna. Y qué fá? Resol posar als tres pretendents á prova... Un dia que s' havia quedat sola ab un d' ells, molt rosset, se tomba de repent y li pregunta: «qué estaría disposat á fer, diguim, pera probarme el seu amor?» El rosset, qu' era tan fret de natural com fácil á l' exageració, ell que li respón ab foch: «Mániho, y veurá com me tiro

dalt á baix de la torre més alta del mon.» La filla del baró somrigué d'un modo afable. L'endemá, ella que fá la mateixa pregunta al segón (aquest era moreno), pero tentli saber abans, la resposta del rós. El moreno li respón exactament ab las meteixas paraulas, posan thi encara, si es possibile, més foch que l'primer. La filla del baró se dirigeix llavors, al tercer, un castany clar. Lo castany clar se calla un moment per educació, y declara que està disposat de tot cor á intentar un'altra cosa, negantse en absolut á tirarse dalt á baix de la torra, per la senzilla rahó de que, si's trenca l'coll, li serà molt difícil d'ofrir el cor y la mà á qui hi té dret. Aqueixa resposta del castany clar va posar tota enrabiadeta á la filla del baró; pero com qu'ella potser lo prefería... als dos altres, probá de ferlo mudar de parer: «Prométimho, al menos, va dir; no li exigiré cap prova»... y com qu'ell, obrant ab conciencia, no volgué prometre rés.

VERA. *Vamos, Gorski, qu' avuy no está felís.*

Mlle. BIEN. No; no'l veig pas afortunat com altres dias. Malament, malament.

STANITZINE. *Un altre cuento, un altre.*

GORSKI. (*un xich ofés.*) Sí, no estich gayre felís avuy. Un no ho está sempre... (á Vera.) Vosté mateixa, per exemple, avuy tampoch ho está com ahir.

VERA. Vol dir? (*s' aixeca y 'ls demés fan altre tant.* (*dirigintse á Stanitzine.*)) No 's pot pensat quina tarde més deliciosa vam passar ahir!!! Llástima que vosté no hi fos. La Mamzel n'es testimoni. Veritat? Miris: la senyoreta y jo 'ns vam passar més d' una hora á l'estany. ¡Si n'estava la Vera d'entussiasmada de trobarshi! Gosava, gosava tant... que semblava que se 'n anava á volar cel amunt... Los ulls se li omplían de llàgrimas... Ay, Uladimir: aquella tarde no l'olvidaré may.

STANITZINE. (*tot decoratjat.*) Ho comprehench.

VERA. En Gorski no ho diu tot, senyors. S' olvida d' afegir que 'm vá recitar versos, pero quins versos! Dolsos, melangiosos y dits ab una veu tant estranya... ab una veu de malalt y ab uns sospirs!... Perque, Gorski, ho haig de dir, me vá deixar tant més parada, en quant tots sabém qu' á vosté li agrada molt més riure que... sospitar ó somiar.

GORSKI. Oh, hi convinch. Perque, díguim: hi há per ventura alguna cosa que no 's prestí á fer riure? L'amistat, la vida de familia, l'amor? Tot molt bò pera recrarshi un moment; però en acabat, á fugir tocan.

VERA. (*lentament.*) Are's vèu que parla tal com sent... Lo estrany es que s'hi acalori. Quí dubta que vosté hagi deixat may de pensar aixís?

GORSKI. (*rihent per forsa.*) De veras? Ca! Ahir, vosté no ho creya pas.

VERA. Qué sab vosté? Gorski, si m'ho permet, li daré un consell d'amich. Procuri no caure may en el sentimentalisme, que, créguim, no li escau gens. Ab l'ingeni que vosté té, se pot ben passar d'altras coses... Però 'm sembla qu'ha patrat de ploure. Mirin quin sol que fá! Vínguin al jardí... Stanitzine, donguim el bras; corri, corri.

STANITZINE. (*correnthi.*) Ab molt gust, Vera, ab molt gust. Mlle. BIEN. Me fá'l favor, senyor Moukhine, de darm'e el bras.

MOUKHINE. Ab molt gust, Mamzel. (*à Gorski.*) Adeu, castany clar.

ESCENA XVIII

GORSKI y aviat TCHOUKHANOF

GORSKI.

(sol, abocantse á la finestra.) Miréula com corre!... y sens gira l'icap ni una vegada... Sí, y ell? Y en Tstanitzine, en Tsanitzine? Ni sab ahont posa 'ls peus: tant boig vá d' alegría (*Sacudint l' espalda.*) Pobre xicot, poch coneix la seva situació verdadera! Mes, per ventura es tant de planyer? Temo haverme excedit. Aquell diable no m' há tret els ulls de sobre durant el qüento... Vaja, aixó está acabat, Eugeni, ben llest, amich meu, ben llest. (*Passejantse amunt y avall.*) Sí, no té retop... m' he tallat, m' he clavat jo meteix... Ocasió! infortuni dels enzas y providència dels llestos, vína á socòrrem! (*Migrant al voltant seu.*) Quí hi há aquí? Ah, en Tchoukhanof! Si l' ocasió fos ell?...

TCHOUK.

(sortint ab molta prudència del menjador.) Ay, que m' alegro de trobarlo sol, senyor Gorski.

GORSKI.

En qué puch servirlo?

TCHOUK.

(á mitja veu.) Veurá de que's tracta. La senyora, á qui Deu doni molts anys de vida, s'ha dignat oferirme vigas pera ferme una caseta; pero veliaqui que no's recorda de passar las ordes pera que me'n donguin... Y sense las seves ordes, no hi ha vigas...

GORSKI.

Per qué no n' hi fa memoria, vosté?

TCHOUK.

Ay, bon senyor; perque tinch por d' enfadarla. Bon senyor, tingui vosté l' amabilitat... Pregaré á Deu per vosté tota la vida... Fássih... dónguili, aixís, parlant, algun entretoch... (*Fent l' ull.*) Vosté ho sab fer tan be... No podría dirli indirectamenç? (*Refermant encara l' ull ab un ayre més significatiu.*) No veu que vosté ja es casi l' amo d' aquí? Eh, eh!

- GORSKI. De veras?... Vaja, ho faré ab molt gust.
TCHOUK. Ay, bon senyor, li estaré agrahit fins á la mort.
(*Alt y altre cop ab l' ayre garneu d' abans.*) Si
may necessita algun servey de mí, fássim solza-
ment un signe.
GORSKI. Està bé: quedí tranquil,
TCHOUK. Obeheixo, Exelencia. El vellet Tchoukhanof
queda satisfech y li està agrahit. *Media vuelta á
la izquierda, marchen!* (*Surt.*)

ESCENA XIX

GORSKI y tot seguit STANITZINE

- GORSKI. Me sembla qu' aqueixa es «una ocasió» que no
conduheix á gran cosa...
STANITZINE. (*entrant esbufegant.*) Ahont es Mme. Libanof?
GORSKI. A qui demana?
STANITZINE. (*parantse en sech.*) Gorski!... Ah! si ho sabés!...
GORSKI. Qué li ha succehit?
STANITZINE. (*agafantli la má*) Gorski... no li tindría de
dir; pero no puch més. Estich boig d' alegría...
Vosté sempre s' ha interessat per mí... Qui se
ho havia de pensar?
GORSKI. Pero, finalment, qué.
STANITZINE. M' he declarat á la Vera Nicolaeuna y ella...
GORSKI. Y ella qué ha fet?
STANITZINE. Afiguris Gorski, qu' ha acceptat... Are meteix,
al jardí... y m' ha dat permís per parlarne ab la
seva mamá... Ay Gorski, estich fet una criatura!
Quína noya més admirable!
GORSKI. (*esforsantse en dissimular l' emoció.*) Y are
vosté va á trobar á la mamá?
STANITZINE. Ja ho crech. Si ja sé que no 'm dirá que nó...
Ay, Gorski que felís soch! Abrassaría á l'
univers enter... Permetim, al menos, que l' abrassi
á vosté. (*Abrassant á Gorski*) Ay, qué felís,
qué felís soch! (*Surt corrent.*)

ESCENA XX

GORSKI sol y tot seguit VERA, Mlle. BIENAIMÉ y MOUKHINE.

- GORSKI. (després de llarg silenci.) Bravissimo! (Saludant el lloc per ahont ha sortit Stanitzine.) Tinch l'honor de felicitarlo... (Passejantse per la sala ab despit.) Confeso qu'aixó no m'ho esperava pas. Quína perfidia! Oh, me'n haig d'anar, me'n haig d'anar y depressa... pero nó, nó, me quedo... Ah! quína manera més desgradable de bártrem el cor... Es horrorós!... Pero bé, y qué? Qu'estich vensut? (S'acosta á la finestra y mira al jardí.) Ola, ja venen?... Sapi-guém al menos morir ab gracia. (Se posa 'l barrei com si anés á sortir, y 's topa ab en Moukhine, Vera y Mlle. Bienaimé. Aqueixas de brasset.) Ah! ja tornan. Jo que 'ls anava á trobar! (Vera no alsa els ulls.)
- MILLE. BIEN. Encare hi há massa humitat.
- MOUKHINE. ¿Per qué no has vingut ab nosaltres?
- GORSKI. En Tchoukhanof m'ha entretingut. Sembla qu'ha corregut, Vera Nicolaeuna?
- VERA. Sí... Tinch calor. (Mlle. y Moukhine se posan á jugar al billart.)
- GORSKI. (á mitja veu.) Ja ho sé tot, Vera, ja ho sé tot. No m'ho esperava de vosté.
- VERA. Ah, ja sab?... Be qu'aixó no'm sorprén. Tot lo qu'ell dú al cor, ho té á la llengua.
- GORSKI. (ab tó de reny.) Ell?... Vosté se'n penadirá.
- VERA. Ca.
- GORSKI. Vosté ha obrat influhida pe'l despit.
- VERA. Es possible, pero m'hi he pensat y no me'n penadiré mai... Vosté meteix me va aplicar els versos del seu estimat Lermontof; vosté 'm va

dir qu' un cop l' atzar hagués disposat de la meva vida, seguiría sense arrepentiment ni pena, lo camí per ahont me conduhís... Ademés, Gorski, que ja ho sab: ab vosté jo no hauria sigut ditxosa.

GORSKI. Favor que vosté 'm fá

VERA. Dich lo que penso. Ell m' estima, y vosté...

GORSKI. Jo? jo...

VERA. Vosté no es capás d' estimar; té el cor massa fret y l' imaginació massa exaltada. Li parlo com á un amich, com si 's tractés de cosas passadas temps há.

GORSKI. (entre dents.) A vosté l' he ferida.

VERA. No m' ha estimat prou pera tenir el dret de ferirme... Ademés que tot aixó ha passat ja á la història... Separemnos com bons amichs... donim la mà.

GORSKI. Vera, l' admiro! Vosté es transparent com el vidre, jove com un noy de dotze anys y resolta com Frederich lo Grand. Darli la mà?... No pensa quina amargura haig de tenir al cor?...

VERA. Té l' amor propi ferit, eh?... Aixó ray... ja passarà.

GORSKI. Ola! fa filosofías!

VERA. Escolti... Probablement es l' última vegada que parlém d' aixó... Vosté es un home de talent, pero ha obrat d' una manera que m' ha caygut del concepte. Créguihu, jo may, may havia somiat en posarlo entre l' espasa y la paret com diu lo seu amich Moukhine; no he volgut may posarlo á proba, no pretenia sino veritat y sensillesa; no li he demanat que 's tirés dalt á baix d' una torra.

MOUKHINE. (alt.) He guanyat.

MME. BIEN. Be, donchs! la revenja.

VERA. No li guardo rencor, créguihu.

GORSKI. La felicito. La grandesa d' ànima escau bé als vencedors.

VERA. Dónquim la mà... aquí té la meva.

GORSKI. Dispensi: la seva mà ja no li pertany. (Vera

- li gira l' esquena y s' acosta al billart.) En demés, en aquest mon tot se fa pel mellor fi, eh?
- VERA. Aixís ho diuhem... Quí ha guanyat?
- MOUKHINE. Fins are, sempre jo.
- VERA. Oh! vosté es un gran home!
- GORSKI. (donant un copet á l' esquena de 'n Moukhine.) Y el mellor dels meus amichs. No es veritat, Joan? Ah! á propòsit Vera Nicolaeuna, vol fer el favor de venir?
- (Venintsen endavant de l' escena.)
- VERA. (seguintlo.) Qué'm vol dir?
- GORSKI. (ensenyantli la rosa qu' ha conservat.) Y bé; que 'n diu d' aixó? (ell riu, la noya's sofoca y abixa 'ls ulls.) Eh, qu' es curiós? Miri; ni temps ha tingut de marcirse. (ab acatament.) Permetim que la torni á qui pertoca.
- VERA. Si vosté m' tingués el més petit afecte, no me la tornaria en aquest moment.
- GORSKI. (retirant la má.) En aquest cas, permetim que la guardi, pobre flor... Pero'l sentimentalisme no m' escau gayre... vritat?... Nó, nó. Que viscan donchs l' ironia, l' alegría y la brometa! Aixís, aixís, estich en carácter.
- VERA. Mellor!
- GORSKI. Mírim. (Vera aixeca 'ls ulls per mirarlo. Gorski, no sens emoció, continua.) Passiho bé... Ha arribat l' hora d' exclamar com Leicester á Maria Stuart: Quína perla qu' he llensat!... Tot á fi de bé, no es cert?
- MOUKHINE. (rihent.) He guanyat altra vegada.
- VERA. Tot á fi de bé, Gorski!
- GORSKI. Quí ho sab?... Quí ho sab?... Pero calli... que ve tota la familia solemnemente.

ESCENA XXI

GORSKI, VERA, Mlle. BIENAIMÉ, MOUKHINE, BÁRBARA,
Mme. LIBANOF, STANITZINE y TCHOUKANOF. Agna
Vassileuna surt del saló de brasset de Stanitzine. Bárbara Iva-
nova 'ls segueix. Vera corre á petonejar á sa mare.

MME. LIB. (*ab tó ploricós.*) Ab tant de que siguis ditxosa,
filla meva.

(*Stanitzine tancant els ulls á punt de plorar.*)

GORSKI. (*á part.*) Quin quadro més tendre! Quan pen-
so que jo 'm podría trobar en el lloch d' aquell
enza! Està vist, està vist que no he nascut pera
casat. (*en veu alta.*) Digui, señyora! per tí,
està ja llesta de las sevás disposicions adminis-
trativas, dels seus comptes y liquidacions?

MME. LIB. Sí, gràcias á Deu, Gorski, gracias á Deu... Qué
vol de mí?

GORSKI. Lo que jo proposaría es qu' enganxessin el cotxe
y 'ns n' anessim tots al bosch.

MME. LIB. (*entendrida.*) Ab molt gust. Bárbara, filla,
dóna las ordres.

BÁRBARA. Corrents. (*se 'n vá.*)

GORSKI. Avuy estich que ni un rossinyol. (*á part.*) Tot
aixó 'm fá pujar la sanch al cap. M' emborratxa...
Y qué guapa está, Senyor! (*alt.*) Vaja, enles-
teixin; aném, aném. (*á part, mirantse á Sta-
nitzine, que no gosa á atansarse á la noya.*)
Tranquilísat, noy. que ja m' ocuparé de tú,
quan serém á passeig; ja procuraré que 't vegin
tal com ets. Que lleuger semblo! Eh! Y l' amar-
gura se 'm menja! Però, y qué vol dir tot aixó?
(*alt.*) Anémnosen á peu, y que 'l carruatje 'ns
segueixi?...

MME. LIB. Aném, aném!

- MOUKHINE. Y ara, Gorski, qué t' agafa? sembla que 'ls dimonis se t emportan.
- GORSKI. Los dimonis, sí... Donya Agna: vol el meu bras?... Que potser ja no 'm voldrá per mestre de ceremonias?
- MME. LIB. Sempre, sempre, Eugeni, Ja ho crech.
- GORSKI. Moltíssimas gracias. Vera: vol pendre 'l bras de Stanitzine? Mlle. Bienaimé: prengui 'l del meu amich. Moukhine... Y 'l capitá? Ahont es el capitá?
- TCHOUK. (*eixint del recibidor.*) Quí 'm demana? *Presente siempre.*
- GORSKI. Capitá: dóngui 'l bras á donya Bárbara, miris, justament ara vé. (*ella entra.*) Gracias á Deu! En marxa! El cotxe ja 'ns atrapará. Vera, vosté obra la professó; donya Agna y jo formarém la retaguardia.
- MME. LIB. (*tot baixet á Gorski.*) Ay, Eugeni, si vosté sabés lo ditxosa que soch avuy?
- MOUKHINE. (*a l' orella de Gorski al moment de passar ab la madamoiselle.*) Bravo, noy, bravo! Tu may t' espantas; pero hem de confessar que qui tant tiva fa dos caps.

FÍ.

LA PLANA DE VICH

AL ESBART DE SOS POETAS

Niuada de calandries, poetas de ma terra,
jo anyoro vostres cantic d'amor, dintre la mar,
avuy que 'l maig aboca ses flors pel pla y la serra
jay! qui 'us sentís á l' hora de l' alba refilar.

¡Qui pogués ab vosaltres volar per les rouredes
que beuen les suades del aspre Pirineu,
y vora 'ls banys de cisnes d' aqueixes salzeredes
descapdellar lo somni que es vida del cor meu!

Ja 's deuen puigs y ribes cobrir deverts domassos,
y 'ls camps de florejada catifa que 'ls escau,
la santa primavera per rebre entre sos brassos,
que ab nuvials adressos hi baixa del cel blau.

Les serres, que 's coronan de núvols y d'estrelles,
de neu ses blanques vestes ja deuen dar al Ter,
quedantnhi claps encara, com escamot d' ovelles
que deuma cada dia la má del carnicer.

¡Cóm deu bròdar lo Gurri ab flors sa vora alegre,
perque á jugarhi á estones hi baixen los infants!
Les mates deuen cloure la boca del Gorch Negre
perque ab sos rius d' escuma no espante 'ls caminants.

¡Cóm deu alsar Casserras sa bisantina torre
per veure Saladeuras y l' alt Cloquer de Vich!
Lo Ter que envers Girona anguilejant s' escorre,
¿s' en porta gayres pedres del seu mural antich?

Castells de Sabassona, d' Orís y de Centelles,
 gegants d' altres centuries ¿encara alsan lo front?
¿Podré tornar á véureus, ó torres y capelles,
d' hont raja ab l' amor patri la te com d' una font?

¿Sant Jordi guarda encara ses lloses gegantines
sepulcre de reys celtes ó de sos deus altar?
¿Ripoll, com altre fénix, renaix de ses ruines,
ó l' arbre de la patria s' acaba d' esbrancar?

Y l' arbre que 'us abriga, com ja deu fer bona ombra,
ornat de nou brancatge son tronch ja revellit:
los raigs del sol com deuen jugar ab sa ressombra,
com vol de papallones per un verger florit!

¿M' en guarda ¡ay! de mos somnis algun d' aletes blanques?
¿volaren tots com fulles que escombra la tardor?
Les cadernes troben un niu entre les branques,
¿mos cantichs per niarhi trobaren algun cor?

Al menys ohint los vostres d' amor y jovenesa,
de l' aygua al dols murmurí, ¡qui somiar pogués!
Mes ¡ay! fuig com la vida ma nau pel vent empesa,
¡qui sab á l' ombra dolsa si 'ns hi veurém may mes!

Que amargues son, que amargues d' aquexa mar les ones
per qui nasqué en la terra y en un bressol florit!
Dols ayre de ma patria, que á tots la vida donas,
¿per qué á mi sols tes ales m' allunyan del seu pit?

Niuada de calandries, poetas de ma terra,
jo anyoro vostres cantichs d' amor, dintre la mar;
avuy que 'l maig aboca ses flors pel pla y la serra,
cantau, cantau vosaltres, deixáume á mí plorar.

JACINTO VERDAGUER, PBRE.

LA ESPANYA FELÍS

SONET DISTINGIT AB UN SEGON ACCÉSSIT EN LO CERTÁMEN
CELEBRAT Á SANS L' ANY DERRER

Las vinyas s' han menjat la filoxera,
camps y més camps devora la flagosta,
¿de corchs? cada fruyter ne té una embosta
y l' oruga no deixa horta sencera.

Va 'l comers de través, l' industria enrera,
la miseria s' estén, la fam s' acosta;
monstre may fart apar que hagi fet posta
de deixarnos la trista calavera.

Mes tanta plaga que del Cel devalla
y 'l risc de perdre destrossats la vida,
no val ja! tot aixó ni un brí de palla.

Ab los milions que 'ns deu la gent moruna,
diestros y divas, festas, plers sens mida,
¿qué més ditxa volém, qué més fortuna?

ENRIQUETA PALER Y TRULLOL.

UN POETA GALLEGO

CONEGUDAS son las simpatías ab que á Catalunya's reben tots los avenses que en sas propias literaturas fan aquellas regions de nostra Patria, que, com nosaltres, esperan un millor pervindre, y, sobre tot los afectes cada dia creixents entre nostra terra y Galicia, que es sens dubte la que primer y ab més valentía 'ns ha seguit en nostre despertar.

Vull avuy tenir lo pler de donar á coneixer als llegidors d'aquesta REVISTA un nou poeta gallego, que comensá fa quelcun temps alsant son llaut á la mida del sentiment, poesía é inspiració dels millors trovadors moderns de la regió galaica.

Una llegenda en vers gallego titolada *¡Senda d' horrore!* publicada fa poch á la Corunya, m' ha fet coneixer la simpàtica figura del home y l' inspiració del poeta En Galo Salinas Rodríguez.

L' home es ben aviat coneget en l' estil de sas cartas que duhen una fesomía especial que pot ben be clourents en los derrers mots de sa última: «Fa quatre mesos escassos que he tingut la inmensa desgracia de perdre á la meva adorada naicíña quedantme sol al mon...» Totas sas lletres son com aquesta sentidas y escritas ab lo cor á la má, sens fingiments

de cap mena, rublertas sempre d' un amor sublim per sa terra, «bressol d' ihmaculadas epopeyas, lloch d' hidalgua, verge pudorosa qu' haguera sigut inmolada per la copdia del despotisme, si los seus fills, los patriotas gallegos, que tenim un cor que batega pel sant amor patri, no haguessim abras-sat, alsantla molt alt, la bandera del salvador *Regionalisme*.» Afegeix en altre lloch: «velhi aquí, amich Maluquer Viladot: »lo que 'ns falta es unió, lo que 'ns sobra es amor propi.» ¡Quàntas veritats en tan pocas ratllas!

Conegut l' home, per ell mateix dibuixat en las paraulas sevas que deixo copiadas, la figura del poeta s' ageganta en sas ja nombrosas obras y sobre tot en sa última *Senda d' horrore!*

Es aquesta llegenda la *mitra de ferro ruhent* ab que'l comte de Lemus corona al Abat don Ramiro en just cástich á las liviandats y envenenament de la filla del comte que quedá baix la guarda del Abat, mentres aná aquell á la guerra contra 'ls alarbs. Es una llegenda molt sabuda, pero á la que l' extre poétich de 'n Galo Salinas ha sabut donar noveitat y lluhiment. Després de l' elegancia ab que escriu, pot be dirse que l' idioma gallego serveix no tan sols per acompañar aquells sentiments d' anyoransa que las *muñeiras* y *alallas* nos han fet coneixer, sino que á la vegada se doblega divinament al genre heróich tocant las fitas de l' epopeya. La dolcesa y la rábia, lo patriotisme y la fé, l' amor y l' oyt, las passions totas com los entussiasmes més sants, arreu s' hi trovan en los principals passatges de la llegenda que, com jo, lle-girán ab véritable gust tots los aymants de nostras literaturas regionals.

La filla del comte de Lemus, Elvira, está descrita en la següent octava real:

Se o dante a Beatriz non coñecera,
Se do Petrarca a Laura no eisistira,
Se en Verona Giulietta non morrera,
E se a Cleopatra o asped no a firira,
O genio da poesía as graceas dera
Todas untiñas, na exemplar Elvira,
Que era un angel, do corpo na lindeza,
E na y alma tesouros de pureza.

Te que marxar lo comte á la guerra y diu á don Ramiro,
l' Abat que guarda á sa filla

...mentres que eu combato con bravura
O fin que a Santa cruz dos bòs cristianos
Abata a medea lüa dos tiranos.

L' Abat don Ramiro era

mais mozo que o de Montforte
que poidera ser seu pai

y home que á una mentida apariencia de santetat tenía un
cor roí y luxuriós que ab estudi dissimulava.

No bastaren sos prechs pera vencer la virtut de la bona
Elvira y allavors cercá l' ajuda d' un juheu, Benjamí, qui li
va fabricar un filtre, dihentli en las soletats de la nit l' Abat al
juheu:

¡Ehf ó dineiro e o veneno date!...

Mes torná lo compte

con vitoria é con amor,
o lar no que a sua filla
tan pura é triste deixou,

y vol sortir á rébrel lo seu patje Mauro, mentres en lo castell
al voltant d' un cadasfalch los frares resavan per

unha marter, no ceo
ja mora o cabo de Dios!...

Al reparar lo brau compte de Lemus en que la morta era
sa filla, cau desplomat en terra mentres lo mal Abat procura
consolarlo en son dol.

Passá algun temps y lo compte, inconsolable, sapigué pe'l
patje Mauro tota la indigna y hòrrida trama que doná lloch
al enmatzinament de la pobra Elvira y fou llavors quan lo de
Lemus resolgué pèdre la venjansa que dona lloch á la es-
cena més culminant del poema. Convida á dinar, á mitja nit,
als nobles principals *fidalgos* de Montforte y á las dignitats

de l' Esglesia, entre elles, y presidint la taula, al Abat don Ramiro que lluhia un de sos més richs trajos.

Al acabarse 'l dinar, quan aquells caps comensavan á estar alegres per las libacions á que s' havíen entregat

Erguiuse ó Conde e dixo os barulentos:
— «Selencio... vou falar, estaime atentos!...

Aquí ve la relació del enforcament del juheu Gurrias y la mort del Abat coronantlo ab una mitra de ferro ruhent, que es verament esgarrifosa, y que reproduhesch traduhida á nostra llengua no sols com tribut al amich Salinas y Rodriguez, sinó també pera que 'ls llegidors de la REVISTA se fassin càrrech, encara qu' ayqualidas, de las bellesas del original.

Després de consumada venjansa tant terrible, lo Compte de Lemus viu entre 'ls remordiments, corrent boig per son castell com nostre compte l' Arnau per valls y montanyas, sentint sempre l' alalí de las víctimas que l' escometen.

Tal es en pocas ratllas la tradició que conta don Galo Salinas, que corre per Montforte, ahont encara avuy nomenan *Pazo da morte* á unas runas de que 'n fou amo y senyor lo compte de Lemus y 's creu son las del castell hont passáren los horrors de la llegenda.

Per altra part, es lo senyor Salinas autor d' un drama històrich en un acte y en vers titulat *A Torre de Peito Burdelo*, d' un quadro dramàtich *Filla!*... d' un himne popular regional ab música de Varela-Silvari, y d' uns estudis sobre 'l regionalisme gallego.

Per acabar, dech dir tant sols que 'm considero molt honorat havent donat á conéixer en aquesta terra catalana, á un dels més inspirats poetas de nostra germana Galicia, que te per Catalunya un afecte que sols se pot comparar ab lo que á la terra tenim los catalans de cor.

JOAN MALUQUER VILADOT

LA FORCA Y LA MITRA¹⁾

—Parents y amichs que aquí rendir vulguereu
á n' aquest vell penyora d' amistat,
des que morta la filla de mon ánima
per sempre lo meu cor buyt va quedar,
jo vos estimo tant fidel afecte
ab tota gratitud qu' en mon pit cap,
y serveixi est convit, honrant la morta,
perque entre 'ls vius l' amor sia més gran.
Tranquil ara jo ja per eixa causa,
complert jo mon deber manifestat,
vaig á dirvos alló que fins est' hora
vivía ocult en lo secret més gran.
¡La filla que mos ulls plorar no poden
perque bessí de llàgrimas un mar,
es al cel junt á *Ell*. No se l' ha enduta
pas de mort natural, per modo estrany
lo cos que á una verge enveja dára
á n' á la tomba enmatzinat baixá!...
¡Enmatzinada!... 'ls nobles repetiren.
—¡Enmatzinada .. sí!... 'l vell replicá,
fixant la seva ullada abrusadora
á l' Abat bellugós en son setial.
La borratxera que á molts entervolía
ben prompte los cervells va deixondar,
los mandobles sortieren dels seus cingles
y 'ls cavallers varen alsarse irats.
—Calméuse, amichs, que la venjansa arriva—
lo bon comte de Lemus exclamá.
—Ara vaig á mostrarvos com castigo
als vils que las matzinas van donar.—
Digué, y á una senyal que feu al patje
corregué una cortina del devant

(1) *Senda d' horrore Capítol XII.—Parla 'l comte de Lemus.*

ovirantse 'l torreó trist y feréstech
sol y superb ab son antiguitat.
Lo compte ab lo corn que l' hi don' Mauro
potent ab los seus llavis fa sonar,
y al moment en la alta plataforma
dos homes, á un tercer arrossegant
ab cordas amarrat, allí s' oviran
qu' empenyentlo 'l llenavan sens pietat
privant sos moviments, d' aquella torre
en lo lloc més surtint del cimeral.
Es horrible la lluya qu' allí s' dona
entre 'ls homs qu' estan lliures y 'l lligat
qu' ab fúria va oposant sa herculea forsa...
Per sí va caure aquell y al coll passant
fina corda qu' ab ràbia li ajustaren
d' una viga rebenta al cap de vall;
lo deixan aná en l' ayre aixís penjantlo
y lliure al vent se 'l veu com va gronxant.
Son cos espernegant, fora la llenga,
de fer esguart y tot rublert de sanch
ab los ulls qu' en sas concas ja no caben
al més crudel esprit fan tremolar...
Per sí tot va finir... va volá l' ànima
y allí sens vida en Gurrias va quedar.

A una nova senyal lo cortinatje
caygué y 'l comte va seguir irat:
—Puig ja heu vist castigat un dels culpables
just es qu' ara procuri 'l premi dar.
¡Abat, abat Ramiro, vos cuidareu
Na Elvira, que partí al cel volant,
de pare li vau fer mentre' era forá,
y vos fidels serveys vos vull pagar!
Es poch lo ser Abat per un gran home
que de sobras pot esser Bisbe ja.
Lo Rey vos da la mitra á mas pregarias
y fervos vull coronació real...
¡Aquí, homes de paratje!... y esquintsantse
la tela que tapá un amagatall,

entran en lo saló nombrosos patjes,
duhent una safata fumejant
en la que s' hi portava una corona
ja roja al foch, ó be ruhenta al blanch,
segons com al mirarse entre las flames
lo foch los seus color li anava dant.
'Naban detrás portant sos vermells trajos
los butxins y pechers afilerats,
uns ab massas, los altres ab picotas,
semblantne teras hostes de Satan,
ó bruixots en camí del Aquelarre
pera ab gojas tenir sas bacanals.
—Preparéuvos... l' Abat, vos don Ramiro!
que pel capelo crida l' vostre cap!
Vil assessí d' una nineta incauta,
lladre d' honor en sacrilegi gran,
perjur de santa lley que Deu va darne,
hipòcrita y traidor... maleit Abat!
rebeu vos aquest cātich pel delicte
que sols l' infern vos sápigue inspirar.
cástich molt més petit que lo crim vostre,
qu' en lo misteri vil vau consumar
apartantvos de l' exemplar conducta
que 'ls servidors de Deu dehuen guardar!...
—¡Cumpliu vostre deber mos homes d' armas!...
—Justicia pera mí, escuders lleals!...

Horrible fou l' escena que de sobte
en aquell báquich lloch va comensar...
Mentre los uns al mal Abat subjectan
los altres ab martells, tenallas, claus
posan demunt del cap del perjur vil,
la mitra feta brasa escumejant...
La sanch va per la cara regalantne
produint un horrible espurnejar...
Lo frare 's recargola en lo seu poltro
y 'ls cavallers esporuguits s' en van.

Y tot acaba al fi. . un cos cau en terra
y compte á Deu un ánima doná.

Portat que fou l' Abat dalt de la torre
després d' estar del tot carbonisat,
l' enforcaren d' un pal, junt al juheu,
y abdos á pler lo vent los 'ná gronxant.
Regi convit allí varen trovarne
las ayglas y los corbs ja que, afamats
ab sas urpias y bechs destrosejaren
d' aquells dos vils las maleidas carns.
Lo temps que tot al cap y al fí ho acaba
va podrirne las cordas aviat
y en negra nit ab pahorós estrépit
las ossamentas al fosso van anar.
Ni pau varen trovar los maleits ossos
en aquell fons de bestiotas cau
ja que ficántsels fins per las junturas
las horas se passan roseuant.

GALO SALINAS RODRIGUEZ

ÍNTIMAS

Prop ta finestra un rossinyol cantava:
en ta finestra un claveller floría:
un llas d'amor los nostres cors lligava
y un foll desitj la nostra boca unía.

Y, quant, perjura, ton desdeny matava
l'inmens amor que mon esprit nodría,
la flor se desfullava
y 'l rossinyol moría.

¡Qué bé t'escau esta rosa
que dus posada en lo pit!
¿ho creurías si te deya
que me posa engelosit?

Donchs, es cert, y 'm fa quimera
que's delecti ab tos ardors:
dom los brassos, y aixafemla
juntant nostres propis cors.

La teva mà per mos cabells lliscavas.
negres y hermosos los servá l' amor:
desde que tú no 'ls amanyagas, ¡mira
que blanxs que son!

* * *

Que vingue l' hivern, hermosa,
que fugen tots los aucells,
que se desfulla la rosa
y 's marceixin los clavells.

Que la neu cobreixe l' horta
com un cos amortallat;
que la terra sigue morta
y tot fasse feretat;

Mentre, tú, noya encisera,
guardes per' mí ton amor;
será sempre primavera
dintre 'l jardí de mon cor.

PERE DE PALOL.

L' ANTIGA DEVOCIÓ A L' INMACULADA

L' Inmaculada Concepció de Maria es glòria no sols de la nació espanyola, sinó qu' es una festa propia dels catalans.

(P. Agustí Osorio, portugués, en un célebre sermó predicat en la Seu de Barcelona lo dia 8 de Desembre de 1618.)

¡Puch dirvos en est jorn, Verge María,
que avans d' esser Patrona de l' Espanya,
baix lo títol august que 'l mon celebra,
de vostra Concepció Inmaculada,
Patrona foreu ja de Catalunya,
y ensems de nostra Iglesia Vigatana?
A vostra devoció, Verge Puríssima,
hi vull unir lo sentiment de Pàtria:
¿orgull será si canto en aquest dia
qu' es Vich dels pobles tots qui més vos ayma?

¡Oh Vich, montanya santa carmelita
y rosa al mateix temps dominicana,
hermosa Confraría de la Verge
d' ahont cad' ausetá sigué un confrare!
Que ho digan, ó sinó, ciutat naduia;

l' iglesia del Roser y la del Carme,
ahont á vostres peus tenen llurs tombas
las géneras antigas vigatanas;
quals llosas sepulcrals, Verge María,
al frech de tants genolls s' han esborradas:
que ho digan tants altars si 'os es devota,
que ho digan las ermitas de la Plana.
Que ho digan los arxius de vostres temples,
ahont com llibres d' or s' hi estotjavan
los noms dels vells casals, de las masías,
ab cent y cent familias allistadas;
los nobles d' antiquíssim abolori,
aprop l' honrada classe menestrala,
—l' abím desconeixent de las riquesas—
aprop la desvalguda pobrissalla.

Que ho digan dels vells gremis las banderas
en vostres processons enarboladas,
y 'ls claustres de las Ordres religiosas
que han fet de Vich una ciutat mariana,
y una Roma petita enclavadeta
en est hermós recó de la montanya.
Que ho digan las parets de la Rodona,
la Capella payral d' altres nissagas,
hont l' Enrich Argemir sos fills ilustres
á cantar las Completas hi aplegava
y á resarhi l' Ofici de la Verge,
ab altres ciutadans, cada dissapte;
y ahont cent cops dessota aquella cúpula
los prechs d' un cor seráfich s' hi explanyáren,
del Extátich Miquel, á qui venera
Ausona entre sos Sants damunt de l' ara.
Y 'l Cloquer de la Seu que ho testifique,
ferrenya encarnació de nostra rassa,
germá bessó dels torreons d' Oliba
que al Cenobi del Ter li feyan guardia;
que, aixís com lo Montseny damunt dels núvols,
sobreix de las teuladas vigatanas,
y l' óbit... va escribint damunt sas pedras,
la fe... de cada génera que passa;

heralt, ja fa mil anys, de vostras glorias
qu' escampa als quatre vents ab veu metàlica,
quan dona 'l crit de *¡centinella, alerta!*
als demés campanars de la rodalia,
que al toch de l' oració posan en fuya
del error y del vici las fantasma.

Que ho digan las costums de nostre poble,
las festas religiosas de la Plana
y aquest ambient de pau que á Vich rodeja
com altra Nazareth de Terra Santa.

Devota fou de Vos, Verge María,
baix tota advocació ma aymada pátria;
mes filla en Occident (1) de las primeras
de vostra Concepció Inmaculada
Est saludo d' amor, *¡Ave María*
Puríssima y Concepta sensa mácula!
la véren ja 'ls besavis en l' iglesia,
damunt de la severa portalada,
antiquíssim cartell grabat pels segles
dels calls y dels carrers en lo bell cayre,
senyera que una má deixá esculpida
en lo llindar mateix de nostras casas:
ab ella 'l sacerdot desde la trona
la prédica als faels comensa encara,
y ab ella 'l peregrí á la porta truca
qu' arreu se li franqueja hospitalaria.

Avans que 'l resplendor de las teyeras
servís á la ciutat de lluminaria,
era l' únic fanal en nits de fosca
la llantia que cremava 'l vehinatge
davant la capelleta de María,
la Verge concebuda sense mácula.

Ho diu en pergamins que sou Puríssima
y en lo primer instant Inmaculada,

(1) L' iniciativa d' aquesta devoció pertany á l' Iglesia Oriental.

en còdices revells (1) y en sa liturgia,
l' antiquíssima Iglesia vigatana.
Ripoll en la Basílica d' Oliba
entrat lo segle dotze celebrava
de vostra Concepció la festa augusta
en lo dia mateix en que ho fem ara (2).
Y ja en lo quart Concili de Toledo (3)
y en lo de Basilea l' Bisbe d' Ausa
es sempre 'l defensor d' esta creensa
qu' avuy ja es dogma de l' Iglesia Santa.
Las Universitats de nostra terra
—y entre elles la de Vich no hi feu pas falla—
celebran en poètichs *villancicos*
de vostra Concepció las alabansas
y sens creure de cor aquest misteri
ni un batxiller eixia de llurs aulas.

Y á Vich s' honrava avans que á Barcelona
la festa de María Inmaculada
ab las galas del dia de Sant Jordi,
lo Cavaller Patró de nostra Pàtria (4).

¿Y cóm no esser aixís, si Catalunya
corona de llorers las sevas barras
y al nom d' abdós Patrons que l' acapdillan

(1) En un martirologi vigatà del segle xiii consta que s' celebrava ja á 8 de Desembre la festa de l' Inmaculada Concepció. Se troben ademés oracions y hermosos himnes propis d' aquesta solemnitat en missals y breviaris del segle xv; y encara avans, en la Seu de Vich, hi havia ja un altar dedicat á l' Inmaculada, en lo qual s' havia fundat un benefici.

(2) Per celebrar l' esmentada festa lo Monestir de Gualter havia de pagar cada any al de Ripoll una refecció en lo dia de la Puríssima, per la possessió d' un alou que s' fundava en aquest conveni; y en altre lloc del Bisbat, Igualada—si mal no recordam,—hi ha una campana del segle xi, en la qual se saluda ja á María Inmaculada.

(3) En lo iv Concili de Toledo celebrat en l' any 633, lo Bisbe d' Ausona en unió ab casi tots los de Catalunya, aprobá l' Ofici de l' Inmaculada Concepció compost per Sant Isidoro de Sevilla, y en lo qual s' anomenava á la Verga *preservada* del pecat original. Al Concili de Basilea (1439), que doná sobre aquest misteri un decret importantíssim, lo Bisbe de Vich, Jordi d' Ornós, fou un dels dos Bisbes catalans que hi assistiren.

(4) A Barcelona la festa de l' Inmaculada Concepció se celebrá ab la mateixa pompa que la del dia de Sant Jordi á 22 de Mars de 1662; y á Vich á 19 de Mars del mateix any, celebrant en nostra Seu lo Bisbe Fra Crespi de Valldaura, germà del enviat extraordinari á Roma per impetrar lo breu d' Alexandre VII que originá tant solemnes festas. (Secret. cap. de Vich, 1667).

triumfa en Orient en cent batallas?
 ¡Sant Jordi gloriós! ¡Santa Maria!
 es lo bélich Pœan dels almogávars,
 que 'ls ecos del Pentélich y del Taurus
 encara repeiteixen per llurs faldas.
 ¿Y cóm no esser aixís, si esta creensa
 se convertí en la causa de la Pàtria,
 y 's promulgá en las Corts de Barcelona,
 y 's troba consignat en los Usatges (1),
 que 'l súbdit que flestome de María,
 negantli qu' es la Verge Inmaculada,
 del Príncipat per sempre se 'l desterre,
 enemich personal d' aquells Monarcas
 que deyan á esta festa de María
de la Casa Reyal la festa sacra?
 En Ferrán d' Aragó, lo Rey Catòlich,
 per dar coronament á sa nissaga,
 d' est culto de María se 'n recorda
 á Granada davant de sas murallas,
 y en mitj del campament armat de punta
 alsá un altar de fe á l' Inmaculada,
 per rétrelí las torras de Castella
 y ensemps las quatre barras catalanas,
 avans d' enarbolarlas glorioas
 damunt dels minaretes de l' Alhambra.

¿Puch dirvos, donchs, avuy, Verge Puríssima
 que avans d' esser Patrona de l' Espanya,
 ho foreu molt avans de Catalunya,
 y ensemps de nostra Iglesia vigatana?
 Pels murs de Pere IV á nostra Ausona

(1) Constit. de Catalunya, llib. I, tit. II, Corts de Barcelona de 1456, cap. I. En Pere del Punyalet, en 1333, instituï la Confraria de l' Inmaculada baix lo nom de *Confraría de Nostra Santa Mare de la Casa del Senyor Rey*, y l' establí en son mateix Palau, trasladantse després als Claustres de la Seu de Barcelona. Joan I, que 's distingí sobremanaera per sa devoció á l' Inmaculada Concepció, anomená en una lley á eixa festa «la festa de la Casa Reyal.»

Daren llurs noms á dita Confraria tots los monarcas successius, y posteriorment los reys catòlichs Carles I, Felip IV y Carles III, havent posat aquest darrer, per concessió de Climent XIII, la nació espanyola baix lo patrocini de la Concepció Inmaculada, y havent fundat baix aquesta invocació l' ilustre Ordre de Carles III (V. *La Religión*, periòdich que sortia á Barcelona, y del qual foren redactors don Joaquim Roca y Cornet y 'l Doctor don Jaume Balmes. Tomo IV, pág. 535).

un dia l' host francesa amenassava,
y l' Convent de las monjas carmelitas
estava en gran perill d' enderrocarse:
las monjas á la Verge s' acullíren
avans de dar l' adeu al pobre Claustre,
y un vot li varen fer, un vot solemne
de festejar cad' any l' Inmaculada;
fervent sortí dels llavis de las monjas
y en fuya 'l ter gabaig deixá la Plana.
Est vot las seguidoras de Teresa
cad' any lo van cumplint ab festa magna,
y ab ellas Vich don gracias á María
per haverla salvada ab est miracle,
del qual ab lletras d' or la pátria historia
fará á través dels sigles recordansa.
L' heralt de las grandesas de María
qu' escampa als quatre vents ab veu metàlica,
lo Cloquer de la Seu, avuy al vespre,
dirá per sobre Vich y sa rodalia:
«Oh pobles, escolteu! .. demá es la festa,
la festa de María Inmaculada...
¡besnets dels ausetans d' otras centurias,
lo cor enmiralleu, si no la cara,
en est model puríssim qu' era un dia
l' espill de las virtuts de vostra Pàtria!...
¡Mireu si 's servia encara ó l' heu perduda
la noble fesomía de la rassal!..»

Ma llengua, tota fanch, es massa indigna
per cantarvos á Vos que sou sens mácula;
¡mercés que l' cor ho sent y 'Os felicita!...
¡Perdó, si no ho sab dir ma pobra parla!
Per xó voldría sols en eixa festa
esser un tornaveu de la Montanya,
qu' en vostres monastirs y en vostres temples
Vos canta fa mil anys Inmaculada;
y á Vostra devoció, Verge Puríssima,
per xó hi junyeixo l' sentiment de Pàtria:
Vos prech no sia orgull l' assegurarvos
qu' es Vich dels pobles tots quin més Vos ayma.

JOSEPH M.^o BARANERA Y PASQUÉS